

reactie

Reactie op: Evolutionaire economie

In zijn column van 30 oktober geeft Nootboom (2009) een mooie, korte inleiding op de evolutionaire economie, ook wel de darwinistische economie genoemd. De column geeft feitelijk verkort de inhoud van zijn zeer instructieve vierde hoofdstuk in Nootboom (2000) weer. In de tweede helft van het artikel haak ik evenwel af. Nootboom stelt daar: "Als interactoren in belangrijke mate hun eigen selectieomgeving kunnen beïnvloeden of zelfs maken, en dat is in de economie meer het geval dan in de biologie, dan kan het evolutionaire proces spaak lopen." Hoezo, valt de evolutie dan stil? Als bewijs voor deze stelling geeft Nootboom het voorbeeld van evolutionaire economen die als ze niet direct gelijk krijgen, of, in evolutionaire termen, niet geselecteerd worden, hun eigen vereniging oprichten om zo te overleven. Dit is ook een vorm van evolutionaire *fitness*, en deze is niet zo verschillend van nichevorming in de natuur. Ook daar proberen soorten zich te beschermen door zich terug te trekken in een relatief veilige omgeving, zoals in een hol of in een nest. Ook in ruimere zin proberen veel soorten en individuen selectie actief te beïnvloeden. Bevers bouwen dammen en pauwen proberen met een zo groot mogelijke staart seksuele selectie te beïnvloeden. De prielvogels in Nieuw-Guinea bouwen zelfs met een veelheid aan kleurige materialen kunstige huisjes om daarmee de beste vrouwtjes binnen te halen. Men kan natuurlijk opwerpen dat dit alles instinctief gebeurt, maar ook veel menselijk en strategisch gedrag is instinctief. Het is daarom goed te begrijpen dat economen als Keynes, Akerlof en Shiller vormen van economisch handelen in termen van *animal spirits* analyseren (Akerlof en Shiller, 2009). Wie zich in het werk van de Nederlandse apenonderzoeker Frans de Waal verdiept, ziet al snel in welke mate menselijk handelen evolutionair voortbouwt op gedragspatronen van verwante diersoorten. In zijn boek *Learning and innovation in organizations and economies* evalueert Nootboom (2000) grondig de evolutionaire theorie, maar opteert hij tenslotte voor theorieën over leren en cognitie. Maar leren en cognitie zijn ingebed in het evolutionaire proces en theorieën daarover kunnen op hun beurt weer bijdragen aan de evolutionaire theorie. Rationeel leren, onder meer mogelijk gemaakt door het taalvermogen van onze soort, leidt tot versnelde evolutie, maar is wel degelijk uit vormen van dierlijk leren voortgekomen, zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen

van werktuigen. Leren leidt tot culturele overdracht en is daardoor niet meer afhankelijk van genetische overdracht. De meeste darwinisten hebben geen moeite te erkennen dat dit meer lijkt op lamarckiaanse replicatie dan op darwinistische replicatie, ook al is er in strikte zin geen sprake van genetische overerving.

De crux zit hem er vermoedelijk in dat Nootboom economische evolutie als een metafoor ziet, eerder analoog met biologische evolutie dan reëel daaruit voortkomend. En dat terwijl het darwinisme op dit ogenblik interessante kansen biedt om, in combinatie met de complexiteitstheorie (Beinhocker, 2006; Jacobs, 2007; 2008) uit te groeien tot het overkoepelend paradigma, waarmee de versplintering tussen de vele wetenschappelijke disciplines opgeheven of doorbroken kan worden.

Natuurlijk zijn niet alle varianten van het darwinisme even veelbelovend. Zoals in alle disciplines zijn er ook hier reductionistische en imperialistische beoefenaars die een groot deel van het universum vanuit hun specifieke discipline proberen te verklaren. Richard Dawkins (1976) met zijn zelfzuchtige genen die via hun voortplantingsdrang zowat eenieders gedrag determineren, is daar een mooi voorbeeld van.

Anderen, zoals bijvoorbeeld Eldredge (1986) en Gould (2002), houden er een meer hiërarchische visie op de werkelijkheid op na, waarbij verschillende disciplines samen bijdragen tot een beter begrip van het geheel. Dat biedt meer mogelijkheden tot reële wetenschappelijke interactie.

LITERATUUR

- Akerlof, G. en R. Shiller (2009) *Animal spirits*. Princeton: Princeton University Press.
- Beinhocker, E. (2006) *The origin of wealth*. Boston: Harvard Business School Press.
- Dawkins, R. (1976) *The selfish gene*. Oxford: Oxford University Press.
- Eldredge, N. (1986) *Unfinished synthesis: biological hierarchies and modern evolutionary thought*. Oxford: Oxford University Press
- Gould, S. (2002) *The structure of evolutionary theory*. Boston: Harvard University Press.
- Jacobs, D. (2007) *Adding values. The cultural side of innovation*. Arnhem: ArteZ-Press en d'Jonge Hond.
- Jacobs, D. (2008) Boeken: *The origin of wealth*. ESB, 93(4534), 286.
- Nootboom, B. (2000) *Learning and innovation in organizations and economies*. Oxford: Oxford University Press.
- Nootboom, B. (2009) Evolutionaire economie. ESB, 94(4571), 655.

DANY JACOBS

Hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam

De redactie behoudt zich het recht voor inzending voor de rubriek reactie te wijzigen, in te korten, aan te passen of te redigeren ten behoeve van de leesbaarheid en argumentatie.

SINDS 1916